

УДК 159.923.2

Близькість до природи як фактор психологічного благополуччя особистості

Гранкіна-Сазонова Н. В.
natalia.grankina85@gmail.com

У статті розглядається проблема взаємозв'язку суб'єктивної близькості до природи і психологічним благополуччям особистості. Також вивчається характер взаємовідносин між близькістю до природи, психологічним благополуччям та екологічними цінностями. Емпіричне дослідження демонструє наявність залежності між близькістю до природи та психологічним благополуччям, а також між екологічними цінностями і близькістю до природи. Прямий зв'язок між екологічними цінностями та психологічним благополуччям відсутній, але припускається наявність опосередкованого близькістю до природи зв'язку. Необхідно подальше дослідження для виявлення характеру цього зв'язку.

Ключові слова: близькість до природи; психологічне благополуччя; життєстійкість; біосферні цінності; альтруїстичні цінності; цінності самозбереження.

The problem of the quality of life is widely discussed nowadays. The researchers underline that it doesn't depend only on satisfaction of basic needs, such as food, safeness etc. A very important role has the subjective evaluation of one's wellbeing. The concept of psychological wellbeing developed by K. Ryff is based on the humanistic approach to the personality which includes the notions of realization of inner potential, self-actualization, finding sense of life, freedom and responsibility. It is the eudomonistic view on the personality wellbeing.

At the same time we should consider, that person lives in the environment: natural, social, economic etc. Being a part of a bigger group or of Universe is a big resource for an individual, it gives a sense of connectedness, being a part of something bigger. That's why a row of researchers (T.Hartig, E.Nisbet, J.Zelenski and others) considered that nature relatedness may influence the psychological wellbeing, and the data of their investigations approving this fact. On the other hand, the researches in the post-soviet countries (by I.Kryazh, T.Sinyugina) showed different results.

To examine the connection of nature relatedness and positive functioning of a personality among Ukrainian people we provided a research. We investigated nature relatedness ("Nature Relatedness Scale NRS" by E.Nisbet and J.Zelenski, express-version), positive functioning ("Psychological Wellbeing Scale" by K.Ryff and "Hardiness Survey" by S.Muddy, adapted by Osin and Rasskazova), values (A brief inventory of values Stern P.C, Dietz T., Guagnano G.A.) and Graphic Scale by Schultz, W. P. "Including of nature in "Me".

The results of research show that relatedness to nature is positively connected to the level of psychological wellbeing and hardiness. Biospheric, altruistic and self-preservation values correlate to nature relatedness and hardiness, but we didn't observe strait connection of values with psychological wellbeing. There may exist nonlinear connections between ecologic values, nature relatedness and psychological wellbeing. We think a further examination of connections between these factors is necessary.

Key words: nature relatedness; psychological wellbeing; hardiness; ecologic values.

В статье рассматривается проблема взаимосвязи субъективной близости к природе и психологического благополучия личности. Также исследуется характер взаимоотношений между близостью к природе, психологическим благополучием и экологическими ценностями. Эмпирическое исследование показывает наличие зависимости между близостью к природе и психологическим благополучием, а также между экологическими ценностями и близостью к природе. Прямая связь между экологическими ценностями и психологическим благополучием отсутствует, но предполагается наличие опосредованной близостью к природе связи. Необходимо дальнейшее исследование для выяснения характера этой связи.

Ключевые слова: близость к природе; психологическое благополучие; жизнестойкость; биосферные ценности; альтруистические ценности; ценности самосохранения.

В даний час велику значимість набуло питання якості життя людини. В.Н.Бобков пропонує розуміти якість життя як «рівень розвитку і ступінь задоволення комплексу високорозвинених потреб і інтересів людей». [5, с.109] До таких потреб можуть відноситися свобода, рівність, щастя та інші категорії. Відносно якості життя виділяють об'єктивну і суб'єктивну сторони. При цьому в розвиненому суспільстві все більшої ваги набуває саме суб'єктивна оцінка людиною власного благополуччя, оскільки задоволення життєво важливих потреб (в їжі, місці проживання, охороні здоров'я тощо) в такому суспільстві забезпечено кожному в тій чи іншій мірі. Однак таке забезпечення не гарантує почуття щастя, радості і задоволення життям. Фокус уваги особистості зміщується всередину, до пошуку внутрішньої гармонії.

В психології з'являється поняття суб'єктивного і психологічного благополуччя (Н.Бредберн, Е.Дінер, К.Ріфф). Але, якщо Н.Бредберн і Е.Дінер розглядають це поняття в гедоністичному ключі, як емоційне задоволення / незадоволення, афективну оцінку того, що відбувається, то інші дослідники (К.Ріфф) формують евдемоністичну концепцію психологічного благополуччя. [1; 6] При цьому вони спираються на гуманістичний підхід до розуміння особистості, де найважливішими складовими

концепції виступають поняття реалізації людиною внутрішнього потенціалу, самоактуалізації, знаходження сенсу життя, гуманістичних цінностей, свободи і відповідальності (К.Роджерс, А.Маслоу, Г.Олпорт, І.Ялом, Р.Мей та ін.).

Однак варто зазначити, що людина живе в середовищі. Взаємозв'язок організму і середовища лежить в основі багатьох психологічних і психотерапевтичних напрямків. Серед них гештальттерапія (Ф.Перлз, Ж.М.Робін), яка спирається в тому числі на теорію поля К. Левіна, бодинаміка (Е.Ярлнес, Л.Марчер, Д.Марчер), яка бачить потребу людини в пов'язаності як первинну, логотерапія, спрямована на пошук сенсу не тільки в собі, а й в навколишній дійсності (В. Франкл, А.Ленгле), екологічна психологія (Дж.Гібсона, Дж.Голд). При цьому пов'язаність розглядається як вузько (з близькими людьми, малою групою), так і більш широко - з суспільством, народом, природним середовищем, планетою, Всесвітом. Усвідомлення себе частиною чогось більшого дає внутрішню опору, почуття причетності, в природі людина знаходить невичерпний ресурс для відпочинку, творчості, відновлення психічних сил.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Поняття психологічного благополуччя викликало інтерес у дослідників, і багато хто звертається до вивчення факторів, що впливають на його формування. Цей показник вивчається у зв'язку з різними іншими психологічними якостями особистості.

Багато дослідників звернули увагу на близькість до природи як важливий фактор психологічного благополуччя. Так, Т.Хартіг із співавторами в своєму експерименті підтвердили, що близькість до природи має відновлюючий ефект по відношенню до емоційного і психологічного стану людини [9]. П. Мартін і Е. Браймер відзначають, що почуття пов'язаності з природою знижує рівень тривоги і почуття безпорадності. [10] Е. Нісбет і Дж. Зеленські в своїх роботах підтверджують наявність зв'язку між близькістю до природи і психологічним благополуччям, щастям [11]. П. Геровські провела дослідження взаємовідносин між близькістю до природи, емоційним інтелектом і психологічним благополуччям [8].

Однак здебільшого ця тема розробляється західними дослідниками, і отримані дані є вірними для економічно розвинених країн. Що стосується України та інших країн пострадянського простору, то тут спостерігається менша увага до даної теми. Більш того, дослідження І.В.Кряж і Т.А.Сінюгіної показало відсутність взаємозв'язку між близькістю до природи і суб'єктивним благополуччям [3]. Цей результат підтверджує необхідність більш уважного розгляду теми взаємин суб'єктивної близькості до природи і психологічного благополуччя в українському середовищі. Крім того, здається важливим досліджувати благополуччя особистості в евдемоністичному ключі і в зв'язку з тими цінностями, які відповідають проблемі. Тому ми використовували Шкалу психологічного благополуччя К.Ріфф і вивчали екологічні цінності (за Стерном).

З метою вивчення взаємозв'язків близькості до природи, екологічних цінностей та позитивного функціонування особистості було проведено емпіричне дослідження.

Завдання дослідження:

1. Вивчити наявність зв'язку між близькістю до природи і показниками позитивно функціонуючої особистості (психологічного благополуччя і життєстійкості).
2. Вивчити взаємозв'язок екологічних цінностей та близькості до природи.
3. Вивчити і проаналізувати характер взаємозв'язку між показниками позитивного функціонування особистості та екологічними цінностями.

Виклад основного змісту статті.

У дослідженні взяли участь 170 студентів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (факультети психології, фізичний та історичний) і Національного фармацевтичного університету (факультет клініко-лабораторної діагностики) у віці від 17 до 23 років. Серед них 50 осіб чоловічої, 120 - жіночої статі.

У дослідженні були використані наступні методики:

- Опитувальник «Шкала психологічного благополуччя» К.Ріфф в адаптації Т.Д.Шевеленкової і Т.П.Фесенко [6] вимірює актуальне психологічне благополуччя особистості. Включає в себе 6 шкал: «Позитивні відносини з іншими» (здатність створювати близькі, довірчі відносини з іншими людьми), «Автономія» (здатність до самостійних, незалежних думок і рішень), «Управління оточенням» (вміння ефективно використовувати навколишні умови або створювати такі для задоволення своїх потреб), «Особистісне зростання» (постійний розвиток і реалізація свого потенціалу), «Мета в житті» (наявність мети і сенсу в житті, її спрямованості), «Самоприйняття» (позитивна оцінка себе, знання своїх сильних і слабких сторін);

- «Тест життєстійкості» С.Мадді, модифікація Є.Н.Осіна і О.І.Рассказовой (24 пункти) [4]. Вивчає життєстійкість особистості - систему внутрішніх переконань, принципів, установок, опора на які дозволяє особистості долати стресові ситуації з найменшими втратами для себе. Включає 3 субшкали: «Залученність» (захоплення, справжній інтерес до діяльності), «Контроль» (установка на здатність впливати на події власного життя), «Прийняття ризику» (готовність ризикувати для досягнення своїх цілей, не маючи гарантій, і приймати будь-який досвід);

- Експрес-версія «Шкали пов'язаності з природою NRS» Е. Нісбет і Дж.Зеленські, С.Мерфі в адаптації І.В.Кряж. Відображає суб'єктивне сприйняття близькості особистості до природи [12; 2];

- Графічна шкала У. Шульца «Включення природи в «Я»» відображає ступінь включення особистістю природи у власне «Я», суб'єктивну близькість до природи [13];

- Опитувальник цінностей (П.Стерн, Т.Дітц, Дж.Гуаньяно) в редакції І.В.Кряж [2; 7; 14]. Дозволяє виявити значимість для особистості таких груп цінностей: біосферні (захист навколишнього середовища, єдність з природою, повагу до землі), альтруїстичні (мир на землі, соціальна справедливість, рівність), цінності збереження (повага старших, захист сім'ї, самодисципліна, екологічна безпека), самозвеличення (влада, вплив, добробут), відкритості до змін (цікаве і різноманітне життя, допитливість).

Для статистичної обробки даних використовувалася програма StatSoft Statistica v6.0. З її допомогою всі дані були перевірені на нормальність розподілу (метод Колмогорова-Смирнова), а також проведено кореляційний аналіз методами Спірмена і Пірсона.

Результати дослідження.

Дані по всіх досліджуваних параметрах були перевірені на нормальність розподілу методом Колмогорова-Смирнова. Було виявлено нормальний розподіл показників по всіх досліджуваних параметрах, окрім шкал «Цінності альтруїзму» і «Цінності відкритості до змін», а також графічної шкали Шульца. У зв'язку з отриманими результатами кореляційні зв'язки для зазначених шкал досліджувалися за допомогою непараметричного методу Спірмена. Всі інші дані аналізувалися за допомогою методу Пірсона.

Отримані кореляційні зв'язки представлені в Табл. 1.

З табл.1 видно, що виявлений прямий значущий зв'язок між близькістю до природи за шкалою NRS та життєстійкістю і психологічним благополуччям. Також очікувано підтверджено тісний взаємозв'язок між показниками психологічного благополуччя і життєстійкості ($r = 0,73$) як конструктами, що відображають психологічне здоров'я особистості. Тобто суб'єктивне сприйняття близькості до природи позитивно впливає на позитивне функціонування особистості, її розвиток і сприяє ефективному переживанню стресів.

Таблиця 1

Інтеркореляції основних показників

	Життєстійкість (ЖС)	Психологічне благополуччя (ПБ)	Близькість до природи шкала NRS	Включення природи в «Я»	Біосферні цінності	Альтруїстичні цінності	Цінності самозбереження	Цінності самозвеличення	Цінності відкритості до змін
Життєстійкість (ЖС)		0,73	0,15		0,14	0,17	0,16	0,16	
Психологічне благополуччя	0,73		0,20						0,20
Близькість до природи шкала NRS	0,15	0,20		0,60	0,63	0,26	0,30		
Включення природи в «Я»			0,60		0,52		0,17		
Біосферні цінності	0,14		0,63	0,52		0,48	0,45		0,26
Альтруїстичні цінності	0,16		0,26		0,48		0,59	0,18	0,24
Цінності самозбереження	0,16		0,30	0,17	0,45	0,59		0,25	0,15
Цінності самозвеличення	0,16					0,18	0,25		0,34
Цінності відкритості до змін		0,20			0,26	0,24	0,15	0,34	

Примітка: відображені тільки значущі зв'язку при $p < 0,05$

Однак слід зазначити, що при аналізі кореляцій досліджуваних параметрів з окремими питаннями за шкалою NRS зв'язок простежується найчастіше з балами з питання номер 2, який звучить наступним чином: «Мій зв'язок з природою і навколишнім середовищем - це частина моєї духовності» (Табл.2).

З Табл.2 видно, що саме дані по другому питанню демонструють позитивний зв'язок з показниками психологічного благополуччя і життєстійкості, а також всім трьом субшкалам життєстійкості.

Таблиця 2

Кореляції даних за окремими питаннями шкали NRS з іншими показниками

	NRS1	NRS2	NRS3	NRS4	NRS5
Жизнестійкість		0,20			
залученність		0,17			0,16
Контроль		0,17			
Готовність до ризику	0,16	0,22			
Психологічне благополуччя		0,21			
Позитивні відносини					
Автономія					
Управління середовищем		0,18			
Особистісний ріст					
Цілі в житті				0,19	
Самоприйняття		0,21			
Включення природи в «Я»	0,35	0,54	0,51	0,28	0,47
Біосферні цінності	0,41	0,55	0,59	0,26	0,48
Альтруїстичні цінності	0,31			0,16	0,22
Цінності самозбереження	0,26		0,16	0,28	0,25
Цінності самозвеличення					
Цінності відкритості до змін					

Примітка: відображені тільки значущі зв'язку при $p < 0,05$

Дані з інших питань не показують такого взаємозв'язку. Це може бути наслідком того, що саме в цьому питанні зв'язок з природою розглядається як частина внутрішнього світу особистості, самоцінність (духовність) і, імовірно, ресурс для особистісного розвитку. Дані характеристики (важливість особистісного зростання, наявність духовних цінностей, уміння знаходити опору в собі) є важливими складовими теоретичних конструктів, на яких ґрунтуються використовувані в дослідженні Шкала психологічного благополуччя К.Ріфф і Тест життєстійкості С.Мадді.

Крім того, кореляційний аналіз підтвердив очікувану наявність тісного взаємозв'язку показників за шкалою близькості до природи NRS і шкалою «Включення природи в «Я»» ($r = 0,6$), а також зв'язок цих параметрів з біосферними цінностями і цінностями самозбереження (Табл. 1). Це свідчить про те, що дані показники відображають різні сторони спрямованості і близькості людини до природи і складають якийсь єдиний блок в структурі особистості.

З Табл.1 видно, що відсутні прямі кореляції між психологічним благополуччям і всіма вимірюваними в даному дослідженні видами цінностей, крім цінностей відкритості до змін.

Таким чином, ми спостерігаємо наступний ланцюжок взаємозв'язків. Біосферні, альтруїстичні цінності і цінності самозбереження позитивно корелюють з близькістю до природи, включенням природи в «Я» і життєстійкістю. Близькість до природи має прямий зв'язок з показниками психологічного благополуччя і життєстійкості. Однак не виявлено зв'язків між благополуччям і зазначеними цінностями.

Можна припустити, що зв'язок між психологічним благополуччям і екологічними цінностями існує, але нелінійний. Можливо, цей зв'язок опосередкований близькістю до природи. Чи може психологічне благополуччя людини з невираженими екологічними цінностями залежати від близькості до природи? Можливо, якщо припустити, що такий вплив природи має біологічне походження, але людина не усвідомлює впливу екологічного середовища на своє суб'єктивне благополуччя.

Таким чином, можна припускати опосередкований близькістю до природи зв'язок між виразністю біосферних, альтруїстичних цінностей і цінностей самозбереження і психологічним благополуччям. Психологічне благополуччя, що розглядається в евдемоністичному ключі, пов'язане не стільки з позитивним емоційним станом людини, скільки зі свідомістю життя, наявністю цілей, прийняттям себе і прагненням до розвитку.

Відповідно, представляється необхідним проведення подальшого дослідження для перевірки припущення про наявність нелінійного зв'язку між екологічними цінностями і психологічним благополуччям і його опосередкованість близькістю до природи. Підтвердження цієї гіпотези представляється значимим для розуміння механізму підвищення суб'єктивної частини якості життя людини (психологічного благополуччя і життєстійкості) за допомогою формування екологічних цінностей та близькості до природи.

Висновки і перспективи подальшого дослідження.

1. Близькість до природи позитивно пов'язана з показниками психологічного благополуччя і життєстійкості особистості, а відповідно - зі здоровим функціонуванням особистості і якістю життя.

2. Біосферні і альтруїстичні цінності, а також цінності самозбереження позитивно корелюють з близькістю до природи і життєстійкістю, однак прямого зв'язку з психологічним благополуччям не знайдено.

3. Необхідне подальше дослідження взаємозв'язків між показниками вираженості екологічних цінностей, близькості до природи і психологічного благополуччя. Можлива наявність нелінійних зв'язків, знаючи характер яких, можна підвищувати якість життя людини шляхом формування ціннісної сфери.

Література

1. Андронникова О.О. Психологическое благополучие и здоровье как актуальная потребность современного человека в рамках девиктимизации / Андронникова О.О., Ветерок Е.В. // Вестник Кемеровского государственного университета – 2016г. - №1 – с.72-76

2. Кряж И. В. Отношение к природе в системе базовых ценностей субъекта / Кряж И. В. // Наукові студії з соціальної та політичної психології : зб. наук. праць / АПН України, Ін-т соціальної та політичної психології ; [редкол.: С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський та ін.] – К. : Міленіум, 2010. – Вип. 24(27). –С. 156-168.

3. Кряж И.В. Экологические аспекты проблемы психологического здоровья / Кряж И.В., Синюгина Т.А. // Социальная психология здоровья и современные информационные технологии – Сборник научных статей I Международной научно-практической конференции. – Брест, БрГУ им.А.С.Пушкина – 2015г. – Ч.1. – с.16-25.

4. Осин Е.Н. Факторная структура краткой версии Теста жизнестойкости / Осин Евгений Николаевич // Организационная психология. – 2013. – Т.3. – №3. –С.42-60.

5. Рубанова Е.Ю. Теоретические аспекты качества жизни в контексте психологии здоровья / Рубанова Е.Ю. // Электронное научное издание «Ученые заметки ТОГУ» - 2014. - Т. 5 - № 3. - С. 108 – 115

6. Шевеленкова Т.Д. Психологическое благополучие личности (обзор основных концепций и методика исследований) / Шевеленкова Т.Д., Фесенко П.П. // Психологическая диагностика. – 2005. – №3. – С. 95-123.

7. Dietz T. Environmental values / Thomas Dietz, Amy Fitzgerald, Rachael Shwom // Annual Reviews Environment and Resources. – 2005. – Vol. 30. – P. 335–372

8. Gerofsky, Priscilla R. and Gerofsky, Priscilla R., “The Relationship between Nature Relatedness, Trait Emotional Intelligence and WellBeing” (2016). Undergraduate Honors Theses. 28

9. Hartig, T. Restorative Effects of Natural Environment Experiences / Terry Hartig, Marlis Mang, Gary W. Evans // Environment and Behavior. –1991. – Vol. 23 – No. 1. – P. 3-26

10. Martyn, P. The relationship between nature relatedness and anxiety/ Patricia Martyn, Eric Brymer // Journal of Health Psychology. – 2014. – Vol.4. – P. 34-42.

11. Nisbet, E. K. Happiness is in our nature: Exploring nature relatedness

as a contributor to subjective well-being / Elizabeth K. Nisbet, John M.

Zelenski, Steven A. Murphy // Journal of Happiness Studies. – 2011. – Vol. 12. –No 2. – P. 303-322.

12. Nisbet, E. K. The nature relatedness scale: linking individuals' connection with nature to environmental concern and behavior / Elizabeth K. Nisbet, John M. Zelenski, Steven A. Murphy // Environment & Behavior. – 2009. –Vol. 41. – No 5. – P. 715-740.

13. Schultz, W. P. The structure of environmental concern: concern for self, other people and the biosphere / P. Wesley Schultz // Journal of Environmental Psychology. – 2001. – Vol.21. – N4. – P.327-339

14. Stern P.C, Dietz T., Guagnano G.A. 1998. A brief inventory of values. Educ. Psychol.Meas. 58:884–1001

References

1. Andronnikova O.O. Psihologicheskoe blagopoluchie i zdorovje kak aktualnaja potrebnost sovremenogo cheloveka v ramkah deviktimizatsii / Andronnikova O.O., Veterok E.V. // Vetsnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta – 2016. - #1. – s.72-76

2. Kryazh I.V. Otnoshenie k prirode v sisteme bazovyh tsennostei subjekta / Kryazh I.V. // Naukovi studii z sotsialnoi ta politychnoi psyhologii: zb.nauk.prats / APN Ukrainy, In-t sotsialnoi ta politychnoi psyhologii; [redkol.: S.D.Maksymenko, M.M.Sliusarevskii ta in.] – K. : Milenium, 2010. – Vyp.24 (27) – S.156-168.

3. Kryazh I.V. Ekologicheskie aspekty problemy psihologicheskogo zdorovja / Kryazh I. V., Siniugina T.A. // Sotsialnaja psyhologija zdorovja i sovremennye informatsionnye tehnologii: Cbornik nauchnyh statej I Mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii. – Brest, BrGU im.A.S.Pushkina. – 2015. – Ch1. – S.16-25.

4. Osin E.N. Faktornaya struktura kratkoy versii Testa zhiznestoykosti / Osin Evgeniy Nikolaevich // Organizatsionnaya psyhologiya. – 2013. – Т.3. – #3. –S.42-60.

5. Rubanova E.U. Teoreticheskie aspekty kachestva zhizni v kontekste psyhologii zdorovia / Rubanova E.U. // Elektronnoe nauchnoe izdanie “Uchenye zametki TOGU” – 2014. – Т.5. - #3. – S.108-115.

6. Shevelenkova T.D. Psihologicheskoe blagopoluchie lichnosti (obzor osnovnykh kontseptsii i metoda issledovaniy) / Shevelenkova T.D., Fesenko P.P. // Psihologicheskaya diagnostika. – 2005. – #3. – S.

95-123.

7. Dietz T. Environmental values / Thomas Dietz, Amy Fitzgerald, Rachael Shwom // *Annual Reviews Environment and Resources*. – 2005. – Vol. 30. – P. 335–372

8. Gerofsky, Priscilla R. and Gerofsky, Priscilla R., "The Relationship between Nature Relatedness, Trait Emotional Intelligence and WellBeing" (2016). Undergraduate Honors Theses. 28

9. Hartig, T. Restorative Effects of Natural Environment Experiences / Terry Hartig, Marlis Mang, Gary W. Evans // *Environment and Behavior*. –1991. – Vol. 23 – No. 1. – P. 3-26

10. Martyn, P. The relationship between nature relatedness and anxiety/ Patricia Martyn, Eric Brymer // *Journal of Health Psychology*. – 2014. – Vol.4. – P. 34-42.

11. Nisbet, E. K. Happiness is in our nature: Exploring nature relatedness as a contributor to subjective well-being / Elizabeth K. Nisbet, John M. Zelenski, Steven A. Murphy // *Journal of Happiness Studies*. – 2011. – Vol. 12. –No 2. – P. 303-322.

12. Nisbet, E. K. The nature relatedness scale: linking individuals' connection with nature to environmental concern and behavior / Elizabeth K. Nisbet, John M. Zelenski, Steven A. Murphy // *Environment & Behavior*. – 2009. –Vol. 41. – No 5. – P. 715-740.

13. Schultz, W. P. The structure of environmental concern: concern for self, other people and the biosphere / P. Wesley Schultz // *Journal of Environmental Psychology*. – 2001. – Vol.21. – N4. – P.327-339

14. Stern P.C, Dietz T., Guagnano G.A. 1998. A brief inventory of values. *Educ. Psychol.Meas.* 58:884–1001